

Jens Lapidus

Mr. One

Vertaald uit het Zweeds
door Ydelet Westra

A.W. Bruna Uitgevers

Teddy wendde zijn blik niet af van het zwarte oog van de Glock. Hij was te dichtbij, Kerim Celali zou niet aarzelen.

Het kon nu voorbij zijn. Misschien móést het ook voorbij zijn.

Het was Teddy's eigen schuld – fijne kerst, sukkel.

'Ik heb die film over Elizabeth Holmes gezien. Weet je, het was allemaal waar.' Kerim hield het pistool ontspannen vast, met zijn elleboog in zijn zij, de loop schuin, bijna alsof hij het wapen liet vallen. Maar Teddy liet zich niet voor de gek houden. Kerim leek op de sprietige vis die hij als achtjarig jochie in het aquarium in de dierentuin had gezien, hij was kalm en rustig, leek te zweven in het water. Maar voor je het wist had hij je gestoken, en het gif was dodelijk.

'Welke Elizabeth?' Onder andere omstandigheden zou het Teddy hebben verbaasd dat Kerim over documentaires lulde, maar nu boeide het hem niet – het enige wat hij wilde, was zijn einde uitstellen.

De sneeuw was korreilig, de lucht donker. Het enige licht hier kwam uit de ramen van de flats en de povere kerstverlichting die de vereniging van eigenaren in de kerstboom had gehangen. In het donker oogde Kerim nog kalmer.

De boss lachte kort. 'Laat maar. Broer, ik ga niet alleen jou poppen en in je bloed dansen. Ik ga ook je hele familie slopen, iedereen die je kent.'

'Mijn familie?' Teddy sprak langzaam, hij probeerde iets van zijn waardigheid te behouden. 'Ik heb geen familie.'

'Je zoon.'

‘Vertel eens over die film.’

De tattoos in Kerims hals bewogen heen en weer toen hij lachte. ‘Die ging over hoe mensen kunnen liegen. Ze deden testjes met dobbelstenen en zo’n leugendetector. Weet je wat er gebeurde?’

‘Geen idee.’

‘Mensen bleken makkelijk te kunnen liegen als ze dachten dat ze voor iets goeds logen, snap je?’

‘Nee.’

Kerims glimlach verdween. ‘Mensen hebben geen moeite met liegen als ze denken dat ze goed zijn.’

Teddy rilde, maar niet van de kou. Hij had de boss nog nooit zo serieus horen praten, bovendien had hij gelijk. Liegen was niet moeilijk, voor Teddy niet in elk geval, dat was het nooit geweest.

Kerim strekte zijn arm en bracht de Glock omhoog.

Teddy loog zelfs tegen zichzelf. Hij hield zichzelf voor dat hij kalm zou blijven, dat hij niet bang was, dat hij het Kerim uit kon laten stellen, maar dat was de grootst mogelijke bullshit. Hij zou nu eigenlijk tegelijkertijd moeten pissen en schijten, moeten janken en zich op zijn knieën in de sneeuw moeten laten vallen. Kerim Celali meende het, dat had hij vaker laten zien.

De lampjes in de kerstboom knipperden. Een poging tot kerstsfeer.

De mensen die hier woonden, kwamen uit andere culturen: soennieten, orthodoxen, zoroastristen. Ze waren opgegroeid in Zweden en soms, zoals in Teddy’s geval, hier geboren. Ze waren omringd door, omarmd door en gemarineerd in wat een ‘gewone kerst’ werd genoemd.

Een gewone kerst, wat was dat eigenlijk? Daar hoorde een kerstboom bij, daar hoorden cadeaus bij. Er moest zalm en ham gegeten worden, misschien een borrel worden gedronken. Teddy’s vrienden gebruikten nooit het woord ‘borrel’. Een glaasje sterkedrank heette een ‘shotje’. Kerst, dat was sneeuw,

de Kerstman, peperkoekjes en glühwein. Op kerstavond moest het buiten donker zijn en binnen schitteren van het licht. Toen hij vastzat, stuurde Linda hem altijd drie kerstcadeaus, geopend en gecontroleerd door de bewakers. Een luchtje, een overhemd en een doos bonbons: Aladdin. Maar alleen met de nogabonbons was hij blij. Wat moest je in de gevangenis met een overhemd en een luchtje?

Hij dacht aan de laatste keer dat hij kerst met zijn vader, Linda en Nikola had gevierd, voor hij in de bak belandde, ruim dertien jaar geleden. Bojan had gevulde paprika's en zuurkoolrolletjes gemaakt en een ham- en lamsgebraad. Hij had gegrijnsd, gelukkig in zijn ongeluk: 'Eigenlijk is het geen kerstavond, maar omdat jij...' Hij had zijn zin niet afgemaakt, alleen Nikola had niet begrepen wat hij bedoelde. Omdat Teddy de gevangenis in moest, hadden ze besloten het eerder te vieren.

Hij had vandaag al een soort gewone kerst gevierd. Dat was zijn leven in een notendop: proberen iets goeds te doen en het daarna allemaal verkloten. Hij dacht aan Bojan en Linda, hij dacht aan Emelie en Nikola. Maar hij dacht vooral aan Lucas.

Dit voelde als de stilste plek in heel Stockholm. De sneeuw, de lege kerstsfeer, de windstille, koude straten.

Kerim praatte door zonder zijn wapen te laten zakken. 'Ik had je allang moeten vegen. Je bent oldskool, man, je snapt het niet.'

Teddy wierp een vluchtige blik op de auto.

'Wat snap ik niet?'

'Je denkt dat er spelregels zijn.'

Hersensubstantie. Stukjes schedel. Bloed. En Lucas, wat zou er met hem gebeuren?

Het klikje van de haan die werd gespannen weerklonk in de stilte. 'Ik weet nu wie je bent.'

Een zweetdruppel droop langs zijn rug, ondanks de kou. Nu was het echt voorbij. Kerim wist het.

Hij zag geen beelden aan zich voorbijtrekken. Het enige wat

Teddy zag, was het kerstcadeau dat hij lang geleden van zijn vader had gekregen. Een boek: *Magellan*. Stefan Zweig.

‘Ken je hem?’ had Bojan gevraagd.

Teddy had zijn hoofd geschud.

‘Het gaat over een man die iets deed wat nog nooit iemand had gedaan. Hij zeilde de wereld rond.’

Teddy had het boek neergelegd. Het sprak hem niet aan, hij las geen boeken.

‘Je kunt dingen doen die niemand voor mogelijk houdt,’ zei mijn vader. ‘Dat kan iedereen. Jij ook, Najdan.’

De Glock.

De sneeuw op de grond zou rood kleuren van het bloed. Wat was er eigenlijk mogelijk en onmogelijk?

De auto stond nog steeds een eindje verderop.

Kerim deed een stap naar voren, zette de loop op Teddy’s hoofd.

Vierenhalve maand eerder

EEN

1

Teddy

Ondanks het reclamebord met daarop: HET PREMIUMGEOEEL VAN GRATIS INTERNET was de wifi in het vliegtuig zo traag dat Teddy niet eens de website van de vliegmaatschappij op zijn scherm te zien kreeg. Hij had niets gedownload om offline naar te kunnen kijken en ook niets gekocht om te lezen. Maar lezen zou hij toch niet hebben gedaan.

Hij herinnerde zich het geluid van de piepende wieltes van de bibliotheekkar in de gang nog goed, als de vrolijke bel van een ijskar, maar met het éígen premiumgevoel van de bajes. Destijds verslond hij boeken, het was begonnen met het kerstcadeau van zijn vader, maar dat kwam omdat er, behalve kaarten en rukken, niets anders te doen was. De band met zijn vader was toen hechter. Misschien geloofde Teddy nog steeds dat hij ooit zo'n man als hij kon worden. Je kunt dingen doen die niemand voor mogelijk houdt, dat was waar, in zekere zin. Dat hij nu op weg was naar deze afspraak zouden veel mensen voor onmogelijk hebben gehouden. Toch zat hij hier.

Het waren andere tijden nu. De laatste maanden sliep hij klote, kon niet tot rust komen, probeerde grip te krijgen op gedachten die zonder enige structuur door zijn hoofd tolden. Hij was weer gaan hosselen, de donkere uren van de dag kregen een andere betekenis, werktijd, businessstijd. Hij had niet verwacht dat hij daar weer zou belanden. Acht jaar zitten zou een vaccin tegen de straat moeten zijn, zou je denken – maar voor hem blijkbaar niet. Het leek alsof hij antilichamen tegen

dat vaccin had, dat hij immuun was voor verandering. Hij zou nooit zo'n man worden als zijn vader, of zoals Emelie, maar hij wist waarom hij dit deed, waarom hij nu op weg was naar het territorium van de dood. Daar had hij zijn redenen voor.

Lucas, zijn zoon, moest trots op hem zijn.

Maar de vraag bleef: was het het waard?

Hij klapte zijn stoel naar achteren, hij moest wat slaap zien te krijgen.

'Hé, wat doe jij nou?' Door de smalle opening tussen de stoelen zag hij het gezicht van de man in de rij achter hem. 'Een beetje voorzichtig met die stoel, man, ik mors als een gek.'

'Sorry,' zei Teddy.

Een oude gast, zongebruind, alsof hij de verkeerde kant op vloog, met grijs, achterovergekamd haar en fronsrimpels tussen zijn ogen: 'Je zit niet alleen in dit vliegtuig.'

Teddy had eigenlijk op moeten staan, zich om moeten draaien en die eikel een keiharde rechtse moeten geven, het dienblaadje in zijn smoel moeten smijten en het miniflesje cava in zijn hol moeten douwen. Trouwens, die ouwe zak had in het bijzijn van anderen tegen hem zitten zeiken – alleen een tik was niet genoeg. Hij zou hem eigenlijk door de nooduitgang naar buiten moeten trappen, hup, eruit. Waar geen rugleuningen waren om tegenaan te meppen. Waar geen cava was die je kon morsen.

In plaats daarvan draaide hij zich om, richtte zijn blik op de glimmende mededeling en hield zijn mond: WE GEVEN U EEN PREMIUMFEELING. Hij was veranderd, hij was niet langer de oude Teddy.

Maar er waren meer redenen om niet uit zijn plaat te gaan. Zijn opdracht op het eiland was te belangrijk, het was niet slim om nu de aandacht op zich te vestigen, hij wilde na de landing geen problemen met de autoriteiten.

Het gebrom van het vliegtuig drong de andere geluiden naar de achtergrond: het gekwetter uit de iPad van het meisje dat aan het eind van zijn rij zat, het gebrul van een kind over een

of ander rood snoepje een paar rijen achter hem, het gebral van de jonge mannen in het gangpad over jetskiën en stripclubs in Palma. Verdwijnen, ruisreductie, het deleten van de werkelijkheid. Dat had hij nodig.

Hij leunde met zijn hoofd naar achteren, sloot zijn ogen.

De laatste keer dat hij naar Mallorca ging, was Emelie erbij. Ze hadden, door de problemen waarin ze waren beland, moeten samenwerken om een netwerk op te rollen dat zich aan meisjes vergreep. Te midden van dat alles hadden ze elkaar gevonden, en van het een was het ander gekomen.

Ze waren gaan samenwonen, 's nachts vreeën of slapen ze, ze ontbeten elke ochtend samen voordat Emelie naar haar werk ging, praatten over hoe het zou zijn om kinderen te hebben, bespraken hun ideeën over opvoeding, over hoe en waar ze op de wereld het liefst zouden wilden wonen, als ze mochten kiezen. Mallorca was zeker een optie. Toen kwam Lucas.

Ze richtten Emelies appartement in met kussens en een wieg, ze liepen achter een state-of-the-artkinderwagen door Vasastan, kropen met zijn drieën op de bank, als een echt gezin, als het ideaal waar de verloskundige het over had gehad. Ze zaten in de cafés in Rörstrandsgatan terwijl Lucas sliep, dronken americano's, Emelie groette bekenden, die zich over de kindervagen bogen om het kleine wonder te aanschouwen, ze gingen naar Linda, die Lucas zo schattig vond dat ze hem wilde houden, ze gingen naar het consultatiebureau en voelden zich stabiel, Teddy leerde Lucas een flesje geven, al vond hij diep van binnen dat zijn zoon alleen borstvoeding moest krijgen.

Het was vermoedelijk het vluchtigste ideaalbeeld van Stockholm, een 'ideaalfoto' eerder, een seconde van euforie. Na een paar weken werden ze al ingehaald door de realiteit. Emelie kreeg een ouderschapsuitkering, maar dat zou niet eindelijk duren. Teddy solliciteerde, kon niets vinden, hij had een gat van acht jaar in zijn cv. Zelfs het advocatenkantoor Leijon wilde hem niet terug, en dat begreep hij – hun kantoor was een paar jaar geleden opgeblazen, en ze wisten dat hij daar op de

een of andere manier bij betrokken was. Misschien moest Emelie weer aan het werk gaan, zodat hij een volledige ouderschapsuitkering kon krijgen? Emelie weigerde.

Na negen maanden zei Emelie dat ze twee dagen in de week moest werken omdat ze anders bepaalde 'cliënten zou kwijtra- ken, en dat wil niemand'.

Daar moest Teddy wel mee akkoord gaan, bovendien had hij alleen wat losse baantjes kunnen krijgen. Tegelijkertijd had hij er moeite mee dat ze van hem verlangde dat hij elke dag om halfzes thuis was om mee te helpen – hij was geen klein kind. Hij moest iets vinden om te doen, geld verdienen, zich als een echte man gedragen.

Op een gegeven moment vond Emelie dat hij Lucas mee moest nemen naar iets wat een 'open voorschool' heette, in het Vasa- park. 'Ik heb vandaag een voorgeleiding, dus ik kan niet,' zei ze. 'Het is goed voor hem om met andere kinderen te zijn.' Lucas was toen veertien maanden en deed niets liever dan dingen van tafels gooien en Emelies studieboeken onder uit de boekenkast trekken. Hij was gek op abrikozenjam en een lief kind. Hij hoefde niet de hele tijd met andere kinderen te zijn. Lucas was tevreden. Toch legde Teddy hem in de slaapzak van de kinderwagen en liep naar het park. Er lag nog een dun laagje vorst op de grond, de hemel was helder, wolkeloos, geen vogels of vliegtui- gen te bekennen. Misschien konden ze ook alleen een eindje gaan wandelen, maar Lucas was wakker, hij zou pas over een paar uur zijn middagdutje doen, en stilzitten was niet zijn ding.

De 'open voorschool' was een klein gebouw bij de speeltuin in het park, waar het naar natte gewatteerde broeken en mag- netronmaaltijden rook. Nadat Teddy zijn schoenen had uitge- trokken – hij vond het vreselijk om op sokken te lopen, maar er hingen bordjes waarop stond dat je geen zand mee naar bin- nen mocht nemen – en Lucas uit de kinderwagen had getild, bleek hij te laat te zijn. De andere ouders zaten al in een kring op de grond met hun kind op schoot terwijl ze hun hoofd heen en weer bewogen op de maat van de muziek.

‘Hallo,’ zei de leidster en ze legde haar gitaar op schoot. ‘Hoe heten jullie?’

‘Wij heten Teddy en Lucas.’ Teddy ging tussen twee moeders in zitten, die net een tweeling leken: geblondeerd haar, lichte, van dure wol gebreide truien met een hoge col.

‘En welk liedje wil Lucas horen?’ vroeg de leidster. Wist ze niet wie wie was of was dit een pedagogische methode om met baby’s te communiceren, via hun ouders?

Teddy kende geen liedjes. Lucas kende het woord ‘liedje’ niet eens.

De trut van een leidster had onnatuurlijk witte tanden.

Teddy aaide Lucas over zijn rug. De blonde moeders staarden hem aan. Tegenover hem zaten een paar vaders met ronde brillen en dunne armen te wachten op welk liedje hij zou kiezen. Teddy vroeg zich af of ze dachten dat hij een extreem nasale stem zou hebben en zo vals zou zingen als een kraai omdat hij zijn neus vaker had gebroken dan zij een nieuwe bril hadden aangeschaft.

De leidster bleef glimlachen. ‘Heeft Lucas misschien een lievelingsliedje?’

Dit was geschift, Teddy kende geen kinderliedjes.

De glimlach van de leidster deed pijn aan zijn ogen.

Hij kon maar één liedje bedenken. ‘*Živeo, živeo, i srećan nam bio,*’ zei hij uiteindelijk. Het enige liedje dat Bojan voor hem en Linda op hun verjaardagen zong.

De leidster pakte haar gitaar weer. ‘Dat ken ik zowaar.’ Ze draaide zich naar de anderen toe. ‘Dat is “Lang zal ze leven” in het Servisch, toch?’

Teddy knikte.

De leidster zei: ‘Kun jij de toon aangeven?’

Dat was de druppel. Teddy stond op en vertrok.

Hij was geen hondje, hij ging niet alles doen wat hem opgedragen werd. Emelie, de instanties, de werkgevers, de generaal van de open voorschool: niemand had respect voor hem. Toen Emelie thuiskwam, zei hij: ‘Ik ben niet zoals jullie.’

‘Ik zou me ook opgelaten voelen als ik moest zingen,’ zei ze.
‘Dit zit dieper,’ zei Teddy. ‘Het gaat over wie ik diep vanbinnen ben.’

Emelie maakte de bovenste knoopjes van haar blouse open, ze droeg een donkerblauwe jurk. ‘Schei uit. Zoiets zit niet in je genen, hoor, als je dat soms dacht. Jij wilt toch ook gewoon een normaal leven leiden, net als iedereen?’

‘Je vergelijkt me met jouw soort mensen.’

‘Doe een beetje je best.’

‘Ik kan niet veranderen wat ik ben.’

‘Wát je bent? Je bent geen ding, Teddy. Je bent een mens, en mensen kunnen veranderen.’

Hij begreep wat ze zei. *Maar als dat wat ik ben maakt dat ik niet wil veranderen*, dacht hij, maar hij zei niets, hier kwamen ze toch niet uit. Emelie wilde werken en een stabiel leven leiden. Je moest de baan van een vrouw respecteren, maar Teddy was ouderwets – moest je er zóveel respect voor hebben? Hij voelde wat hij voelde, dat kon je niet wegtoveren. Hij móést zijn gezin onderhouden, hij moest het gevoel hebben dat hij iets toevoegde.

De discussies gingen door. ‘Geef me nog wat tijd,’ zei hij de volgende dag.

Hij solliciteerde op meer dan zestig banen, maar hij was geen illegale immigrant die voor zestig kronen per uur ging werken.

Een paar weken later wilde Emelie weer fulltime aan de slag. Teddy werd huisman.

Met een verveelde blik duwde de stewardess de kar voor zich uit.

‘Een mineraalwater, graag,’ zei Teddy.

Haar gezicht was opvallend bleek voor iemand die op een zonnige bestemming vloog.

Hij gaf haar geld.

‘Helaas, we nemen geen contant geld aan.’ De tanden van de

stewardess staken geel af bij haar gezicht. ‘Je kunt wel pinnen.’
Teddy schudde zijn hoofd, hij was, weer, een cashman.

Na krap twee jaar waren Emelie en hij uit elkaar gegaan, nadat ze ook nog hadden geprobeerd om buiten het centrum te gaan wonen, ergens halverwege Södertälje. Misschien dat er toen echt iets in hem veranderde. Hij werd actief, probeerde een bedrijfje op te zetten, of met andere woorden: hij probeerde terug te keren naar zijn oude wereld. Hij hoefde de schijn niet meer op te houden, behalve als hij Emelie zag. Maar toch – niets was meer wat het was, echt niéts.

Misschien was het een straf. God vond acht jaar voor ontvoering niet genoeg. God vond dat hij niet genoeg had geleiden: al die keren dat hij Bojan had teleurgesteld, al die keren dat hij Linda en Darko had gedwongen hem een vals alibi te verschaffen, al die keren dat hij niet alleen had gedaan wat Kum hem opgedragen had, maar dat bovendien met voldoening had gedaan. Zijn rugzak met zondes was te zwaar. Tegelijkertijd was God in dat geval een gierige vrek, want Teddy had het geprobeerd. Hoeveel mensen zoals hij kregen een kind en wisten twee jaar lang een normaal leven te leiden met een advocaat uit Jönköping?

Het deed er niet toe.

De enigen die ertoe deden, waren Lucas en zijn neef, Nikola.

Wat Teddy hoopte te kunnen doen op het eiland, kon alles veranderen. Hij was er alleen nog niet over uit of het goed was.

Ze maakten zich gereed voor de landing. De stoelleuninggen werden rechtop gezet, de rode ‘stoelriemen-vast’-lampjes gingen aan.

Het meisje in zijn rij stopte de iPad in haar rugzak. Het kind een paar rijen achter hem was stil geworden, en zelfs die Zwe-do’s hielden hun bek. Het geluid van de wielen die werden uitgekapt, klonk als een boormachine in een gipsplaat.

Hij dacht aan verschillende uitkomsten, aan hoe hij zijn op-

dracht moest uitvoeren. Er waren veel lagen, veel valkuilen. Hij had zichzelf in deze situatie gebracht. Op dit moment had hij het liefst in het vliegtuig willen blijven en terug willen vliegen naar Zweden.

Hij boog voorover, stootte zijn voet tegen iets onder zijn stoel. Misschien was het dat reddingsvest waar ze het altijd over hadden? Waarom zaten er eigenlijk geen parachutes onder de stoelen? Hij had nog nooit gehoord dat een vliegtuig een noodlanding op het water had gemaakt, maar wel van vliegtuigen die waren neergestort.

Een bons. De savanne van het vliegveld was vaag te zien door het raam.

Het toestel remde hard, dit waren de ergste seconden, voordat alles stil werd.

De ‘stoelriemen vast’-lampjes gingen uit.

Teddy stond snel op.

Hij trok zijn tas uit het bagagevak. Baande zich een weg naar voren.

Al zijn aandacht was gericht op de uitgang van het vliegtuig, honderd procent. Er waren geen politieagenten of andere overheidspersonen te zien. Niemand deed gestrest.

Hij zou zonder tegengehouden te worden door de luchthaven lopen en er aan de andere kant weer uitkomen. Hij moest degene ontmoeten die hij zou ontmoeten en doen wat hij moest doen, hij zou nooit meer huisman worden.

De warmte sloeg hem tegemoet als een sauna-aanval. De trap was wiebelig.

Hij had zijn tas over zijn schouder gegooid, waar hij de schoen van die oude gast die onder zijn stoel had gelegen in had gestopt. Het was zijn eigen schuld, die sukkel. Teddy was en bleef een jongen van de straat.

Die ouwe lul zou op één schoen het vliegtuig uit moeten.

De bitchy stewardess stond onderaan de trap te wachten. Haar witte gezicht stond vrolijk. ‘Gracias,’ zei ze, ook al sprak ze zonet nog Zweeds.

Fuck. Teddy was en bleef een jongen van de straat: maar wat was 'de straat' eigenlijk? Niets was zwart-wit, hij wist zelf amper wie hij was. Hij graaide in zijn tas, viste de schoen eruit en gaf hem aan de stewardess. Opgetrokken wenkbrauwen op een wit gezicht.

'Geef deze maar aan die sukkel van rij twaalf,' zei hij.